

Programma VAWOZ 2031-2040 Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau

Reactie Deltalinqs, ondernemersvereniging voor de haven

In Rotterdam bouwen we aan de nieuwe economie. Geen woorden maar daden, is onze lijfspreuk. We zijn hard bezig onze industrie en logistiek te verduurzamen en nog concurrerder te maken. Elektrificatie van de industrie, en de productie en inzet van waterstof spelen een belangrijke rol in de energie- en grondstoffentransitie. En daarmee voor het behalen van de nationale klimaatdoelstellingen én het creëren van een nieuwe, duurzame economie. Het is daarom van groot belang dat windmolenparken op de Noordzee zo veel als mogelijk hun groene stroom en (direct of indirect) hun groene waterstof gaan leveren aan het net in Rotterdam. Gegeven de huidige schaarste aan beschikbare, duurzame energie zijn timing en de voorspelbaarheid daarvan cruciaal om de industrie hierop tijdig te laten anticiperen, evenals het tijdig realiseren van de daarvoor benodigde infrastructuur. Al met al een complexe opgave, die veel afstemming, samenwerking en zeker ook tempo vereist. Daar werken we graag actief aan mee!

Alternatieven in het MER

1. *Integrale aanpak*

De aanlandingen zijn onderdeel van een veelheid van functies die eveneens nodig zijn voor de energietransitie en ruimte vragen. Daarbij gaat het om hoogspanningsstations, verbindingen, converterstations, elektrolyzers, batterijen, etc. Er is dus sprake van een optelsom van energieprojecten die samen een *nieuw energiesysteem* vormen met een bijbehorende ruimtelijke impact in de Rotterdamse haven en ook op andere aanlandlocaties. Met andere woorden: de fysieke en milieuruimte die nodig is om de aanlandingen mogelijk te maken is maar een klein deel van de opgave. Uit het Programma Energiehoofdstructuur (PEH) volgt een indicatieve ruimtevraag voor Rotterdam en omgeving van 160 ha tot 530 ha. Als gekeken gaat worden naar de integrale opgave zal inzicht ontstaan in meekoppelkansen en efficiëntie. Wij verzoeken u dan ook om de gehele opgave integraal in het MER te beschouwen. Daarbij zou de planhorizon niet 2040 (VAWOZ) moeten zijn, maar ten minste 2045, in lijn met de *'target grid'* visie vanuit de netbeheerders.

Bovendien ligt vanuit ruimtelijk perspectief een belangrijke relatie met de uitwerking van het ontwikkelperspectief NOVEX, die in opmaat naar de Nota Ruimte structurende keuzes gaat opleveren voor dit deel van Nederland. Keuzes die mogelijk ook impact kunnen gaan hebben op het programma VAWOZ. Wij verzoeken u dan ook om vanuit het programma VAWOZ aan te haken bij NOVEX, zodat voldoende ruimte voor het nieuwe energiesysteem wordt gereserveerd.

2. *Relatie met NPVI: perspectief voor de industrie*

Nationaal Programma Verduurzaming Industrie (NPVI): *“Nederland heeft een ambitieus klimaatbeleid. De industrie moet daaraan een grote bijdrage leveren. De geplande CO₂-reductie van de industrie ligt op koers, maar de daadwerkelijke reductie is wel afhankelijk van veel factoren. Die factoren liggen niet alleen bij de bedrijven zelf, maar ook bij de overheid en bij de netwerkbedrijven, om te zorgen dat er voldoende aanbod van groene energie en grondstoffen komt en de energie-infrastructuur tijdig aangelegd wordt.”* (brief minister EZK van 14 juli 2023).

Dit leidt tot een variant waarbij de verduurzaming van de industrie onderdeel is van de nationale klimaatopgave. En waar bijvoorbeeld ook de relatie wordt gelegd met de stabilisering van het elektriciteitsnet met behulp van elektrolyzers en batterijen en het daarvoor benodigde ruimtebeslag. Zo moeten vanaf 2028/2030 nieuwe elektrolyseprojecten voor groene waterstof volgens EU RED III direct of indirect gekoppeld zijn aan nieuwe hernieuwbare energiebronnen. In onze optiek zou dat leiden tot een ander alternatief. Een alternatief waarbij de verdeling van de windaanlandingen volgt uit de elektrificatie- en waterstofambities van de industriële clusters in Nederland. Dit in plaats van het alternatief dat in de concept-NRD is gepresenteerd waarbij de elektrolyse ambities volgend zijn aan de locatie waar de aanlandingen nu zijn voorzien.

3. Aanlanden van waterstof

In de concept-NRD is beschreven dat naast hoogspanningsverbindingen ook gekeken wordt naar het aanlanden van waterstof die op zee wordt omgezet vanuit de opgewekte windenergie. Echter de keuze om nu al 9 GW (circa 1/3 van de totale opwek) op zee te positioneren is zeer onzeker, gezien vanuit de stand der techniek. In onze ogen is het dan ook logisch om voor deze 9 GW ook de effecten in beeld te brengen in het MER als deze via hoogspanningsverbindingen aan land moet worden gebracht. Wij verzoeken u dit alternatief toe te voegen aan de NRD en in het op te stellen MER te onderzoeken.

Inhoudelijke opmerkingen

Voor de regio Rotterdam zijn vanuit VAWOZ maximaal 2 x 2GW aanlandingen voorzien. In relatie tot de genoemde nationale ambities en de inzet vanuit de industrie qua elektrificatie en grondstoffentransitie richting 2050 vinden wij dat een erg matige ambitie. Extra duurzame energie biedt mogelijkheden voor de verdere verduurzaming van de haven en is één van de randvoorwaarden voor bedrijven om o.a. groene waterstof lokaal te kunnen produceren of (bestaande) processen en logistiek te elektrificeren.

Ruimtelijke inpassing is daarbij zeker een uitdaging. De energie- en grondstoffentransitie zal naar verwachting een toenemend beroep doen op de beschikbare fysieke en milieuruimte. Daarom wijzen we op de (ook door u opgenomen) mogelijkheid van landuitbreiding, als alternatief voor het mogelijk ruimtetekort: *“Indien blijkt dat er onvoldoende kansrijke elektrische aansluitlocaties zijn, kan overwogen worden om aanvullend een ruimtelijk programma/onderzoek te starten voor de verkenning van landuitbreiding van de Maasvlakte, ten behoeve van het faciliteren van bijv. elektrische aanlandingen en grootschalige elektrolyse.”* (blz. 46)

Beoordelingskaders

In de beschrijving van de beoordelingskaders (paragraaf 5.4 tot en met 5.7) missen wij de effectbepaling voor de haven, ook in de tijd gezien. Zo is de havenontwikkeling en de tijdigheid ervan een op te nemen belang in het beoordelingskader Omgeving. Verder is de eventuele beperking van transitiemogelijkheden van de bestaande industrie en logistiek een element dat thuishoort in het beoordelingskader Economie. Wij verzoeken u de belangen van het haven- en industrieelcomplex toe te voegen aan de beoordelingskaders.

Nader onderzoek en samenwerking

Tot slot willen wij benadrukken dat wij als ondernemersvereniging voor de haven een belangrijke rol voor ons zien in de noodzakelijke transitie van het haven- en industrieel complex. Zoals bij het opstellen van de Cluster Energie Strategie 2024 (CES 3.0). De uitkomsten hiervan moeten ook betrokken worden bij dit programma. Onderdeel van de CES is een inschatting van de elektriciteitsbehoefte voor het HIC richting 2040 en 2050. In onze ogen kan dit een aanvulling zijn op de systeemstudie die door TenneT in het kader van het programma VAWOZ 2031-2040 wordt uitgevoerd. Wij gaan daar graag over met u in gesprek.

Wij zijn van harte bereid om verder te participeren in het programma VAWOZ. Dat doen we in nauwe samenwerking met onder meer het Havenbedrijf Rotterdam.

Deltalinqs is de ondernemersorganisatie van de Rotterdamse haven en industrie.